

besluttet os for ikke at gå ind på den protektionistiske vej, som er beskrevet tidligere.

Det er også påfaldende, at vi har fået dette brev fra de store fagforbund – fra AC, fra FTF og fra LO – der beskriver de initiativer, de synes vi bør tage, men vi har ikke hørt noget fra landbruget. Jeg tror, der er mange i landbruget, der i disse måneder, efter at vi har afsluttet GATT-forhandlingerne, sidder ængsteligt og venter på, hvordan effekterne nu kan mærkes i det danske landbrug.

Vi havde en høring i Europaudvalget for ikke så længe siden om netop GATT-aftalerne, og det er helt klart, at det vil betyde ganske dramatisk meget for landbruget, hvis der ikke gennemføres de overgangsordninger og de mildnede tiltag, som faktisk er blevet gennemført.

Liberaliseringens baggrund er i første omgang det, vi har kastet os ud i i EU-regi, nemlig kapitalens fri bevægelighed, og det har så medført behov for regler på miljøområdet og på arbejdsmiljøområdet. Derfor har der været behov for at få Maastricht-Traktaten som korrigendum til den aftale, der blev lavet i 1986 med Den Fælles Akt.

Det er diskussioner, vi har været igennem, og det skal jeg ikke gå nærmere ind på. Men reglerne skal naturligvis udstikke retningslinjer dels for tilladelige barrierer, nemlig barrierer, som tager hensyn til miljøet og til arbejdstagernes rettigheder, dels for de utilladelige barrierer, hvor der blot er tale om protektionisme i dårlig forklædning.

I den henvendelse, vi har fået fra fagbevægelsen, er opremset alle de forskellige interessante og opfindsomme protektionistiske tiltag. Det er f.eks. antidumpingtold, prisaftaler, gengældelsestold, frivillige eksportbegrænsningsaftaler osv., osv. Vi, der sidder i Europaudvalget, er ofte udsat for opremsninger af disse tiltag, og hver gang er vi klar over, at det er slet skjult protektionisme – mest af hensyn til hjemmemarkedserhvervene. Det er også forståeligt, men det er ikke holdbart i længden at blive ved med disse ordninger. Det bliver vi nødt til at sige rent ud.

Til sidst vil jeg sige noget om den hjælp, vi kan få fra forbrugerne. Der er flere tidligere ordførere, der har været inde på forbrugernes adfærd. Man kan godt stille det provokerende op og tage det eksempel, som hr. Steen Gade nævnte i begyndelsen af sin tale, nemlig at en bananplantageejer giver sin fagforeningsleder et nakkeskud.

Så kan man spørge: Hvad rager det den danske forbruger? Men der er faktisk sket noget med de danske forbrugere i den industrialiserede verden. De ser alt, de tager stilling, og de handler. Deres våben er husholdningspengene, og deres viden stammer fra medierne.

Selvfølgelig er der også eksempler på misbrug. Der er eksempler på manipulerende fjernsynsudsendelser, som kan påvirke folk til at foretage nogle vanvittige dispositioner. Men forbrugernes adfærd viser klart, at de bemærker de oplysninger, de får, og de tager stilling.

Man kan beskyldte danskerne for mange ting. Man kan også beskyldte dem for at være provinsielle. Og de sidste dages diskussioner om kommissærers hævelse af ministerpensioner kan selvfølgelig godt få en til at tro, at sådan er danskerne. Men vi følger faktisk godt med i, hvad der sker ude omkring i den store verden. Danskerne er et veloplyst folkefærd. Vi følger godt med, og vi følger også godt med i ting, der påvirker vores daglige forbrugsmønster, ikke blot på den hjemlige arena. Det er efterhånden stort set umuligt i mange butikker at købe æg fra burhøns – der er oven i købet forretninger, der reklamerer ved indgangen med, at i denne forretning sælges der ikke æg fra burhøns.

Der er andre forretninger, der reklamerer med, at de har en ganske speciel linje, en ganske speciel ideologi i deres måde at præsentere og mærke varer på. En uge eller en måned efter, at et bestemt firma har været præsenteret i fjernsynet, hvor de har beskrevet deres måde at genindvinde opløsningsmidler på og håndtere al deres maling og lakker på på en miljømæssig måde, kan det pågældende møbelfirma se, at forbruget eksploderer.

Der er altså forbrugere, der handler, og der er forbrugere, der opfører sig meget miljøbevidst. Tunfisk fanget på en måde, der ødelægger havets fauna i det område, hvor de bliver fanget, påvirker også salget af tunfisk i dåser.

Forbrugerne er i ordets bedste forstand blevet mere politiske, og det pudsige er, at der også er grupper af forbrugere, som man troede overhovedet ikke havde råd til at være politiske, nemlig pensionister, som er nogle af de mest bevidste forbrugere, vi overhovedet har. Derfor synes jeg, at der er grund til at være optimistisk med hensyn til den almindelige forbrugers påvirkning af de bestræbelser, vi i øvrigt gerne ser fremmet herindefra.

Dagsordensforslaget udtrykker den balance mellem det ideelle og hensynet til de svage